

Vertroulik

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS HUISTAAL V3

MEI/JUNIE 2025

PUNTE: 100

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 6 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TWEE afdelings:

AFDELING A: Opstel	(50)
AFDELING B: Transaksionele Tekste	(2 x 25) (50)
2. Beantwoord EEN vraag in AFDELING A en TWEE vrae in AFDELING B.
3. Skryf in die taal waarin jy geassesseer word.
4. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
5. Jy moet jou werk beplan (bv. deur 'n breinkaart/diagram/vloediagram/kernwoorde te gebruik), taalversorg en proeflees. Die beplanning moet VOOR die finale produk gedoen word.
6. Alle beplanning moet duidelik aangedui word en daarna netjies deurgehaal word.
7. Jy moet jou tyd soos volg bestee:

AFDELING A: ongeveer 100 minute
AFDELING B: ongeveer 80 (2 x 40) minute
8. Nommer elke skryfstuk korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
9. Die titel/opskrif word NIE in aanmerking geneem wanneer die woorde getel word NIE.
10. Skryf netjies en leesbaar. ...

AFDELING A: OPSTEL

VRAAG 1

Kies EEN van die volgende onderwerpe en skryf 'n opstel van 400 tot 450 woorde. Skryf die nommer en die titel/opskrif van jou opstel neer.

- 1.1 ***Ek moes nooit omgekyk het nie!*** [50]
- 1.2 Suid-Afrikaners se humor is goud werd. [50]
- 1.3 *Ek proe die verskil tussen gister en vandag.* [50]
- 1.4 **Moet óns aanpas om ons wêreld te verander?** [50]
- 1.5 "Ek en jy is gemaak om spore te los." (Spore, Elvis Blue) [50]

Bestudeer die prente hieronder en skryf 'n OPSTEL oor EEN. Skryf die vraagnommer (1.6, 1.7 OF 1.8) en jou eie titel neer.

1.6

[Bron: <https://freedesignfile.com/361303-people-who-take-all-kinds-of-cameras-hd-picture>]

[50]

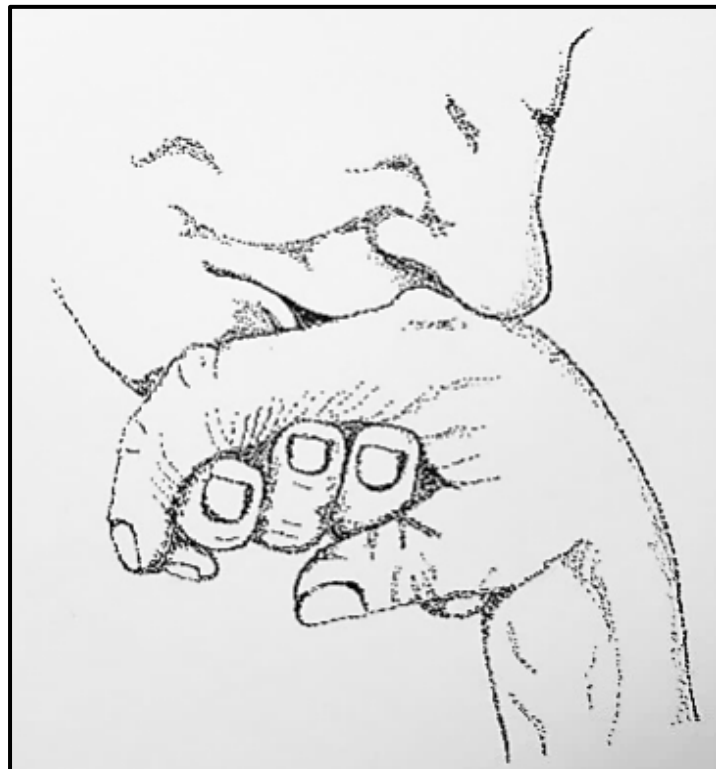
1.7

[Bron: <https://wallpapercave.com/black-and-white-nature-wallpaper>]

[50]

1.8

[Bron: Ongepubliseerd]

[50]

TOTAAL AFDELING A: 50 .

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE**VRAAG 2**

Kies TWEE van die volgende onderwerpe en skryf 180 tot 200 woorde oor elkeen. Skryf die nommer en die titel/opskrif van die teks wat jy gekies het, neer.

2.1 INFORMELE BRIEF

'n Vriend(-in) se drome het nie waar geword nie en hy/sy is baie hartseer.

Skryf 'n INFORMELE BRIEF aan hom/haar waarin jy hom/haar motiveer om nie moed te verloor nie. [25]

2.2 FORMELE BRIEF: BRIEF AAN DIE PERS

Jy het die geleentheid gekry om direk ná skool vir 'n jaar oorsee te gaan werk. Gedurende die jaar het jy besef alles oorsee is nie altyd maanskyn en rose nie.

Skryf 'n BRIEF AAN DIE PERS waarin jy Suid-Afrikaners aanraai om eerder in Suid-Afrika te bly. [25]

2.3 OOGGETUIEVERSLAG

Jy was ooggetuie toe iemand 'n brand in jou omgewing gestig het.

Skryf 'n VERSLAG vir die polisie oor dié voorval. [25]

2.4 INFORMELE TOESPRAAK

Jy wil graag hê jou dorp moet as die Dorp van die Jaar aangewys word. Jy kry die geleentheid om 'n INFORMELE TOESPRAAK by 'n gemeenskapsvergadering te lewer.

Skryf 'n INFORMELE TOESPRAAK waarin jy die mense van jou dorp aanmoedig om by projekte betrokke te raak, sodat die dorp se kans om hierdie toekenning te verwerf, kan verbeter. [25]

2.5 ONDERHOUD

Iemand in jou dorp is onlangs vir sy/haar deursettingsvermoë ten spyte van sy/haar uitdagings vereer. Jy het die geleentheid om 'n onderhoud met hom/haar oor hierdie prestasie te voer.

Skryf die ONDERHOUD in vraag-antwoord-formaat. [25]

2.6 **DIALOOG**

Lees die strokie hieronder.

[Bron: <https://comicskingdom.com>]

Skryf die DIALOOG tussen Jeremy en sy ma wat op hierdie woorde volg.

[25]

TOTAAL AFDELING B:
GROOTTOTAAL:

50
100

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS HUISTAAL V3

MEI/JUNIE 2025

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 100

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 12 bladsye.

ALGEMENE ASSESSERINGSRIGLYNE**NASIONALE NASIENSIMBOLE**

VERDUIDELIKING	SIMBOOL	BESKRYWING
Woordorde	(→)	Hakies en pyltjie
Woord(e) weggelaat	^	Weglaatteken/Karet
Taalfoute	—	Enkelstreep onder die taalfout
Spelfoute	=	Dubbelstreep onder die spelfout
Paragraafindeling	[	Begin van 'n nuwe paragraaf
Nuwe sin	L	Begin van 'n nuwe sin
Woord(-keuse)-foute	X	Trek 'n X bo-oor die verkeerde woord.
Erkenning van taaljuweeltjies	✓	Regmerkies bo goeie taalgebruik, idees of uitdrukkings
Onduidelik/onverstaanbaar	f (in die kantlyn)	Kronkelstreep
Punktuasie	○	Omkring

Neem taalvariëteit in ag.

AFDELING A: OPSTEL

AFDELING A word volgens die rubriek uit 50 geassesseer. Die kandidaat mag slegs oor EEN onderwerp of prikkel skryf. Hy/Sy mag enige tipe opstel, toepaslik volgens hoe hy/sy die onderwerp interpreteer, skryf. Slegs die finale poging word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste opstel nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die opstel die kodes soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud:

I = Kh = 22

Taal, styl en redigering:

T = Kl = 10

Struktuur:

S = K = 4

Skryf dan die totaal van die opstel aan die regterkant (onder die opstel).

36

Dra die punt uit 50 oor na die BEGIN van die opstel (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

DIE FORMAAT VAN DIE OPSTEL

- **Inleiding:** Dit is gewoonlik een paragraaf waarin die onderwerp bekendgestel word. Dit behoort treffend, relevant, saaklik en kort te wees.
- **Liggaam:** Dit is verskeie paragrawe waarvan die eerste sinne gewoonlik die hoofgedagte bevat. Die daaropvolgende sinne is ter ondersteuning van die hoofgedagtes en is menings van die skrywer. Die laaste sinne bevat gewoonlik die samevatting van die hoofgedagte.
- **Slot:** Dit is die laaste paragraaf wat die opsomming van die skrywer se mening of sy/haar standpunt insluit. In die geval van 'n verhalende, beskrywende en bespiegelende opstel val die slot die skryfstuk saam, terwyl 'n argumenterende en beredeneerde opstel se slot die skrywer se finale standpunt/mening weerspieël.

SOORTE OPSTELLE:**VERHALENDE OPSTEL**

Dit is 'n interessante vertelling van 'n storie/gebeurtenis(-se) (gewoonlik uit die verlede). Dit kan vanuit enige perspektief geskryf word.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit handel oor iets wat gebeur het en vertel word ('n storie of gebeurtenis).
- 'n Sterk oortuigende storielyn ontwikkel logies en die verhaal oortuig.
- Dit is opreg en met entoesiasme geskryf.
- Die inhoud is boeiend en interessant, dit oortuig en ontwikkel logies, daarom is die inhoud samehangend.
- Die verhaal word uit eie ervaring geskryf, maar kan fiktief wees.
- Karakterisering oortuig en die agtergrond/atmosfeer is geslaagd.
- 'n Treffende inleiding wat die leser boei, word aangebied.
- 'n Verrassende slot rond die inhoud af.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Die verlede tyd word gewoonlik gebruik.

BESPIEGELENDE OPSTEL

Die skrywer oorweeg/deurdink 'n idee/lewenswaarheid/'n situasie en gee sy/haar emosionele reaksies en gevoelens weer. Dit bespiegel oor drome of wense/moontlikhede.

Hou die volgende in gedagte:

- Die probleem, situasie, saak, onderwerp word omskryf.
- Die onderwerp word bepeins, oordink: verskillende opsies word teen mekaar opgeweeg.
- Dis persoonlik van aard.
- Daar is 'n definitiewe struktuur, maar 'n gevolgtrekking is nie nodig nie.
- Dit hoef nie 'n gebalanseerde bespreking te bied nie – dit kan humoristies of ernstig geskryf word.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

BEREDENEERDE OPSTEL

Dit is objektief en probeer om 'n gebalanseerde gesigspunt van beide kante van 'n argument te gee. Die skrywer oorweeg verskeie aspekte van die onderwerp onder bespreking en bied teenstellende menings onpartydig aan. Die skrywer mag tot 'n spesifieke gevolgtrekking aan die einde van die opstel kom, maar die argumente vir en teen die onderwerp moet goed gebalanseerd en duidelik in die ontwikkeling van die opstel ontleed wees.

Hou die volgende in gedagte:

- Die opstel handel oor 'n onderwerp waarvoor standpunt, alreeds tydens die inleiding, ingeneem word.
- BEIDE kante van die argument moet beredeneer word.
- Die inhoud oortuig en ontwikkel logies en helder.
- Dit bevat goed gemotiveerde en ondersteunende stellings.
- 'n Gevolgtrekking word in die slotparagraaf, wat aansluit by die inleiding, gemaak. Die slot gee 'n sterk aanduiding van die skrywer se mening.
- Die leser word deur die skrywer se standpunt oortuig.
- Oorredende en emotiewe taalgebruik kom voor.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Hoewel objektief, kan die skrywer ook persoonlik raak.

ARGUMENTERENDE OPSTEL

Die skrywer het 'n spesifieke mening en argumenteer daarvoor om sy/haar standpunt te motiveer.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit is subjektief en definitiewe menings moet gestel word.
- 'n Eie mening word op 'n baie oorspronklike en treffende manier gegee.
- 'n Reeks argumente om perspektief te motiveer, word gegee.
- Verdediging of aanval van 'n saak word enduit volgehou.
- 'n Verskeidenheid stylfigure en oorredingstegnieke kan gebruik word.
- Sterk gevoelstaal wat emosioneel is, maar nie kru taal nie, kan gebruik word.
- Daar moet 'n duidelike en oortuigende slot wees.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

BESKRYWENDE OPSTEL

Die skrywer beskryf iets/iemand soos hy/sy dit ervaar (dis moeilik om iets te beskryf wat nie eerstehands ervaar is nie) en stel die leser in staat om die onderwerp wat beskryf word, net so lewendig soos hy/sy te beleef.

Hou die volgende in gedagte:

- Waarnemings met al vyf sintuie en 'n goeie woordeskat word vereis.
- Insig, begrip, 'n eie beleving en sinvolheid geniet aandag (dit is meer as net die opnoem van waarnemings).
- Tekste kan varieer van meer realisties tot 'n verdieping in die aanbieding.
- Eie gevoelens oor dit wat beskryf word, kan gegee word.
- Plekke en gebeure word presies en akkuraat beskryf.
- Karakters moet lewensgetrou wees: innerlik en uiterlik.
- Beeldspraak, idioome en spreekwoorde word oorspronklik aangewend.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Beskrywing het atmosfeer en stemming ten doel: dit word hoofsaaklik gedoen deur die konnotasie en nie net die denotasie van woorde nie.
- Stylfigure kan gebruik word.

TOTAAL AFDELING A: 50

VRAAG 1**Riglyne**

Assesseer die opstel, sonder vooroordeel, vanuit die kandidaat se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie. Hierdie moontlikhede (onderstaande nasienriglyn) mag nie as bindend beskou word nie. Die kandidaat bied dus enige soort opstel aan.

1.1 Ek moes nooit omgekyk het nie!

- Die opstel kan verhalend/bespiegelend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Die kandidaat kan na 'n letterlike handeling van omkyk en die onmiddellike gevolge daarvan, verwys.
- Die kandidaat kan na die figuurlike omkyk/terugkyk wat hom/haar keer om vooruit in die lewe te gaan, verwys.
- Die kandidaat kom tot die besef dat dit vir hom/haar nadelig was om om te kyk./hy/sy nooit moes omgekyk het nie./dit vir hom/haar beter sou wees indien hy/sy nooit omgekyk het nie.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**1.2 Suid-Afrikaners se humor is goud werd.**

- Die opstel kan verhalend/bespiegelend/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Die woorde "Suid-Afrikaners se humor" skep die konteks van die opstel.
- Die woorde "goud werd" kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- In 'n beredeneerde/argumenterende opstel moet die kandidaat Suid-Afrikaners se humor evalueer.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]

1.3 Ek proe die verskil tussen gister en vandag.

- Die opstel kan verhalend/bespiegelend/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Die woord "proe" in die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die woorde "gister" en "vandag" kan simbolies met byvoorbeeld sekere geure/smake/kossoorte/die hede en verlede in verband gebring word.
- In 'n beredeneerde/argumenterende opstel moet die kandidaat se finale standpunt/mening weerspieël word.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**1.4 Moet óns aanpas om ons wêreld te verander?**

- Die opstel kan verhalend/bespiegelend/beredeneerd/argumenterend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Die kandidaat kan konkrete/geestelike verandering in die mens se lewe bespreek.
- Die kandidaat kan aandui dat dit nodig is/nie nodig vir die mens is om aan te pas om verandering mee te bring nie.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.
- Die fokus moet op die "ons"/die mens wees ten opsigte van verandering.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**1.5 "Ek en jy is gemaak om spore te los." [Spore, Elvis Blue]**

- Die opstel kan verhalend/bespiegelend/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Op letterlike vlak kan die kandidaat na (koolstof)voetspore van die mens verwys.
- Die onderwerp kan figuurlik geïnterpreteer word as die invloed wat die mens op ander mense/die natuur/planeet het.
- By die figuurlike interpretasie sal die mens se invloed geëvalueer word, aangesien die woord "gemaak" die mens se doel op aarde aanspreek.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]

1.6 Mense met kameras

- Die opstel kan verhalend/bespiegeland/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Op letterlike vlak kan die kandidaat na die hedendaagse mens se behoefte om alles in foto's vas te vang, verwys.
- Die onderwerp kan figuurlik geïnterpreteer word deur byvoorbeeld na die mens se stryd teen verganklikheid/behoefte om sy lewe te dokumenteer/met vreemdelinge te deel te verwys.
- Die kandidaat kan in die beredeneerde/argumenterende opstel die mens se behepthed om sy/haar lewe in foto's vas te vang,/deur 'n lens/afstandelik te beleef, evalueer.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**1.7****Boomstomp (met hand)**

- Die opstel kan verhalend/bespiegeland/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Op letterlike vlak kan die kandidaat 'n storie, wat deur die stemming/uitbeelding van die boomstomp opgeroep word, vertel.
- Die onderwerp kan figuurlik geïnterpreteer word deur na die emosie wat die prent ontlok, te verwys.
- In 'n beredeneerde/argumenterende opstel kan die kandidaat die moontlike oorsake/invloede van hierdie uitbeelding evalueer.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**1.8****Soen van hand**

- Die opstel kan verhalend/bespiegeland/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Op 'n letterlike vlak kan die kandidaat die verhaal, wat aanleiding gegee het tot die soen op die hand,/wat na die soen op die hand volg, vertel.
- Die onderwerp kan figuurlik geïnterpreteer word deur na die emosie wat die prent ontlok/waardes soos hoflikheid te verwys.
- Op 'n figuurlike vlak kan die kandidaat enige redelike konnotasie wat aan die prent geheg word, uitbrei.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE

AFDELING B word volgens die rubriek uit 25 geassesseer. Slegs TWEE tekste word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste teks nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die skryfstuk die kodes soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud, beplanning en formaat:

I = K = 10

Taal, styl en redigering:

T = G = 6

Skryf dan die totaal van die skryfstuk aan die regterkant (onder die teks).

16

Dra die punt uit 25 oor na die BEGIN van die skryfstuk (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

2.1 INFORMELE BRIEF

Die kandidaat skryf 'n informele brief aan sy/haar vriend/-in waarin hy/sy motiveer waarom die vriend/-in nie moed moet verloor nie.

Hou die volgende in gedagte:

- Informele taal, register en styl behoort gebruik te word.
- Beskrywende, maar eenvoudige taal behoort voor te kom.
- Die briefinhoud behoort logies en volgens bogenoemde doel uiteengesit te word.
- Briewe behoort 'n inleiding, liggaam/inhoud en slot te hê.
- Die skrywer se adres en die datum waarop die brief geskryf word, moet gegee word.
- Na die skrywer se adres behoort die informele aanhef te volg.
- Die brief behoort informeel afgesluit te word.
- Die formaat van die brief is belangrik.

[25]

2.2 FORMELE BRIEF: BRIEF AAN DIE PERS

Hierdie brief aan die pers, waarin die brieffskrywer redes aanvoer waarom Suid-Afrika 'n beter opsie as 'n oorsese land is, word aan die redakteur van 'n koerant/tydskrif gerig. Die inhoud van die brief fokus spesifiek op die redes waarom die brieffskrywer dink dat dit beter is om in Suid-Afrika te bly.

Hou die volgende in gedagte:

- Die skryfstyl is formeel.
- Daar moet twee adresse, 'n aanhef, 'n inhoudsopskrif en 'n afsluiting wees.
- Die styl is saaklik, maar hoflik.
- Die struktuur moet goeie paragraafbou insluit.
- Eenvoudige, direkte taal is nodig, maar 'n formele register moet gehandhaaf word.
- Die hele skryfstuk moet aan die vereistes vir die skryf van 'n formele brief voldoen.
- Die brief moet formeel afgesluit word met die skrywer se titel, voorletters en van.

Die uwe

P. van Zyl

P. van Zyl

[25]

2.3 OOGGETUIEVERSLAG

Die kandidaat lewer 'n ooggetuieverslag oor die gebeure wat hy/sy tydens 'n brandstigting waargeneem het.

Hou die volgende in gedagte:

- Die ooggetuieverslag word (in die eerste persoon) aan die polisie geskryf.
- Die inligting en feite moet korrek wees soos deur die ooggetuie waargeneem.
- Paragrafe moet volgens die logiese verloop van die gebeure wees; fyn besonderhede moet gegee word.
- Persoonlike inligting (volle name, identiteitsnommer, adres en kontaknommer van die persoon wat die verslag saamstel) moet verskaf word.
- Besonderhede van gebeure (datum, tyd, plek) is noodsaaklik.
- Beëindig die verslag met 'n samevatting of gevolgtrekking.
- Die verslag word onderteken en van 'n datum voorsien.
- Die verslag word saaklik, sonder emosioneel gelaaide woorde, geskryf.
- Taal en styl moet by die formele verslag pas.

[25]

2.4 INFORMELE TOESPRAAK

Die inhoud van die informele toespraak moet die gemeenskap oorreed om by projekte betrokke te raak.

Hou die volgende in gedagte:

- Die toespraak word tydens 'n gemeenskapsvergadering gelewer.
- Die styl moet by die geleentheid en die gehoor pas.
- Die gemeenskapslede moet aangespreek word, bv. Goeienaand Vriende/ Dames en Here.
- Die teikengehoor en doel moet in gedagte gehou word.
- Die inleidingsin moet sterk en prikkelend wees.
- Pleidooie vir die gemeenskap se betrokkenheid by projekte sodat die kompetisie gewen kan word, kan reeds in die eerste paragraaf gelewer word.
- Pleidooie moet deur motiverings ondersteun word.
- In die slotparagraaf moet die pleidooie wat tot aksie by die gehoor sal lei, treffend en bondig saamgevat word./die gehoor finaal gemotiveer word.

[25]

2.5 ONDERHOUD

Die onderhoud word gevoer met 'n gemeenskapslid wat vir sy/haar deursettingsvermoë, ten spyte van uitdagings, vereer is.

Hou die volgende in gedagte:

- Die onderhoud moet volgens die vraag-antwoord-metode geskryf word.
- Elke spreekbeurt moet in 'n nuwe reël begin.
- In hierdie geval moet die onderhoudvoerder se vrae op die oorsaak/gevolge van die verering fokus.
- Die verskil tussen gesproke en geskrewe Afrikaans is belangrik – daarom moet die redigering versigtig gedoen word.
- Dit word in die teenwoordige tyd geskryf en is tydgebonde.
- Die slotparagraaf vat die onderhoud saam.

[25]

2.6 DIALOOG

Die dialoog tussen Jeremy en sy ma fokus op die inhoud van die gesprek wat op sy laaste woorde volg.

Hou die volgende in gedagte:

- Jeremy en sy ma voer die gesprek in 'n informele styl.
- Die verskil tussen gesproke en geskrewe Afrikaans is belangrik – daarom moet die redigering versigtig gedoen word.
- Die sprekers se name staan links, teen die kantlyn.
- Gebruik 'n dubbelpunt na die naam van elke spreker.
- Elke spreekbeurt word op 'n nuwe reël begin; laat 'n reël tussen spreekbeurte oop.
- Ekstra inligting/neweteks word tussen hakies, voordat die spreker praat, aangedui.
- Geen punte word na die hakies gebruik nie.
- Daar word geen aanhalingstekens gebruik nie.

[25]**TOTAAL AFDELING B: 50**
GROOTTOTAAL: 100

- Gebruik altyd die rubriek by die nasien van die opstel (Vraestel 3, AFDELING A)
- Punte van 0 – 50 is in VYF hoofvlakomskrywings verdeel.
- Die kriteria vir Inhoud, Taal en Styl is verder in elk van die vyf vlakomskrywings in 'n hoëvlak- en laevlaksubkategorie verdeel, met die toepaslike verspreiding van punte en die omskrywings.
- Struktuur word nie deur die verdeling in 'n hoë en lae vlak beïnvloed nie.

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL – HUISTAAL [50 PUNTE]

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende	
INHOUD & BEPLANNING (Respons en idees) Organisering van idees vir beplanning; Bewustheid van doel, gehoor en konteks 30 PUNTE	Hoë vlak	28 – 30	22 – 24	16 – 18	10 – 12	4 – 6	
		Respons is uitsonderlik/treffend en bo verwagting	Respons baie goed; getuig van vaardigheid	Respons bevredigend	Wisselvallige samehang in respons	Respons heeltemal irrelevant	
		Idees is intelligent, volwasse en stem leser tot nadenke	Idees heeltemal relevant, interessant en lewer bewys van volwassenheid	Idees redelik samehangend en oortuigend	Idees onduidelik, nie oorspronklik nie	Idees deurmekaar en nie op onderwerp gefokus nie Vaag en herhalend	
	Lae vlak	25 - 27	19 -21	13 - 15	7 – 9	0 - 3	
		Uitsonderlike organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Organisasie baie goed en samehangend, insluitend inleiding, en liggaam en samevatting/slot	Redelike organisasie en redelik samehangend, insluitend inleiding, en liggaam en samevatting/slot	Min bewys van organisasie en samehang	Geen organisasie nie/is onsamehangend	
		Respons uitmuntend; uitsonderlike treffende eienskappe van 'n opstel ontbreek	Respons goed; getuig van vaardigheid	Respons bevredigend; verval soms in onduidelikheid	Respons is grootliks irrelevant	Geen poging aangewend om in ooreenstemming onderwerp te wees nie	
		Idees intelligent en volwasse	Idees relevant, interessant	Idees redelik samehangend en oortuigend	Idees begin los staan en kan verwarrend wees	Heeltemal irrelevant en ontoepaslik	
	Knap organisasie en samehang insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Organisasie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	'n Mate van organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Skaars 'n bewys van organisasie en samehang	Deurmekaar en geen fokus nie		
	Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
	TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl en woorde-skat is geskik vir doel/effek en konteks; Puntuasie, grammatika, spelling, woordkeuse; Taalgebruik en konvensies 15 PUNTE	Hoë vlak	14 – 15	11 – 12	8 – 9	5 – 6	0 - 3
Toon, register, styl en woorde-skat hoogs gepas vir doel, gehoor en konteks			Toon, register, styl en woorde-skat baie gepas vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woorde-skat gepas vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woorde-skat minder gepas vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woorde-skat nie gepas vir doel, gehoor en konteks nie	
Taalgebruik getuig van vertrou, indrukwekkend			Taalgebruik effektief/ 'n deurlopende gepaste toon word gebruik	Gepaste taalgebruik om betekenis oor te dra	Taalgebruik baie basies	Taal onverstaanbaar	
Lae vlak		13	10	7	4		
		Toon retories treffend en effektief Grammatika en spelling feitlik foutvry Knap gedaan	Grammatika en spelling grootliks foutvry Baie goed gedaan	Toon is gepas Retoriese middele gebruik om betekenis te versterk	Toon en woordkeuse skaars toepaslik Baie beperkte woorde-skat	Woorde-skat so beperk dat dit onmoontlik is om sin te maak .	
		Taalgebruik uitstekend en toon is retories effektief	Taalgebruik toepaslik en oor die algemeen effektief	Voldoende taalgebruik – teenstrydighede opgemerk	Taalgebruik onvoldoende		
Grammatika en spelling feitlik foutvry Baie goed tot knap gedaan		Toon gepas en effektief Enkele foute in grammatika en spelling/Goed gedaan	Toon oor die algemeen gepas en beperkte gebruik van retoriese middele	Weinig indien enige sinsverskeidenheid Woorde-skat baie beperk			
Kriteria		5	4	3	2	0 - 1	
STRUKTUUR Kenmerke van teks; Paragraaf-ontwikkeling en sinskonstruksie 5 PUNTE		Uitstekende ontwikkeling van onderwerp Uitsonderlike detail	Logiese ontwikkeling van detail Samehangend	Relevante detail ontwikkel	Sommige punte geldig	Noodsaaklike punte ontbreek	
		Sinne en paragrawe uitsonderlik gekonstrueer	Sinne en paragrawe logies en toon variasie	Sinne en paragrawe goed gekonstrueer Opstel maak nog sin	Sinne en paragrawe foutief Opstel maak effens sin	Sinne en paragrawe foutief Opstel maak nie sin nie	

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR TRANSAKSIONELE TEKSTE HUISTAAL [25 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
	13 - 15	10 - 12	7 - 9	4 - 6	0 - 3
INHOUD, BEPLANNING & FORMAAT Respons en idees: Organisering van idees vir beplanning; Doel, gehoor, kenmerke/konvensies en konteks 15 PUNTE	Respons uitsonderlik, bo verwagting Idee intelligent en volwasse	Respons baie goed	Respons voldoende	Basiese respons	Respons toon geen kennis van kenmerke van die soort teks nie
	Grondige kennis van kenmerke van die soort teks	Demonstreer goeie kennis van kenmerke van die soort teks	Toon voldoende kennis van kenmerke van die soort teks	Toon geringe kennis van kenmerke van die soort teks	
	Skryfwerk behou fokus	Behou fokus – geen afwyking nie	Nie heeltemal gefokus nie – enkele afwykings	Aanduiding van fokus, maar met afwykings	Betekenis onduidelik met groot afwyking
	Samehang in inhoud Idee behoorlik uitgebrei	Samehang in inhoud Idee baie goed uitgebrei	Redelike samehang in inhoud en idees	Inhoud en idees nie altyd samehangend nie	Geen samehang in idees en inhoud nie
	Detail wat die onderwerp ondersteun	Detail wat die onderwerp ondersteun	Sommige detail ondersteun die onderwerp	Min detail ondersteun die onderwerp	Baie min detail ondersteun die onderwerp
	Gepaste en akkurate formaat	Gepaste formaat met onbeduidende foute	Formaat oorwegend gepas, maar met enkele foute	Nodige reëls van formaat vaagweg toegepas Kritiese foute begaan	Nodige reëls van formaat nie toegepas nie
TAAL, STYL & redigering Toon, register, styl, doel/effek, gehoor en konteks; Taalgebruik en konvensies; Woordkeuse; Punktuasie en spelling 10 PUNTE	9 - 10	7 - 8	5 - 6	3 - 4	0 - 2
	Toon, register, styl en woordeskat hoogs geskik vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat baie geskik vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat minder geskik vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat stem nie ooreen met doel, gehoor en konteks nie
	Grammatika akkuraat en goed gekonstrueer	Grammatika oor die algemeen korrek en goed gekonstrueer	Enkele grammatikafoute	Grammatika onakkuraat met etlike foute	Besaai met foute en verward
		Baie goeie woordeskat	Voldoende woordeskat	Basiese woordeskat	Woordeskat nie geskik vir doel nie
	Feitlik foutloos	Oorwegend foutloos	Foute belemmer nie betekenis nie	Betekenis belemmer	Betekenis ernstig belemmer